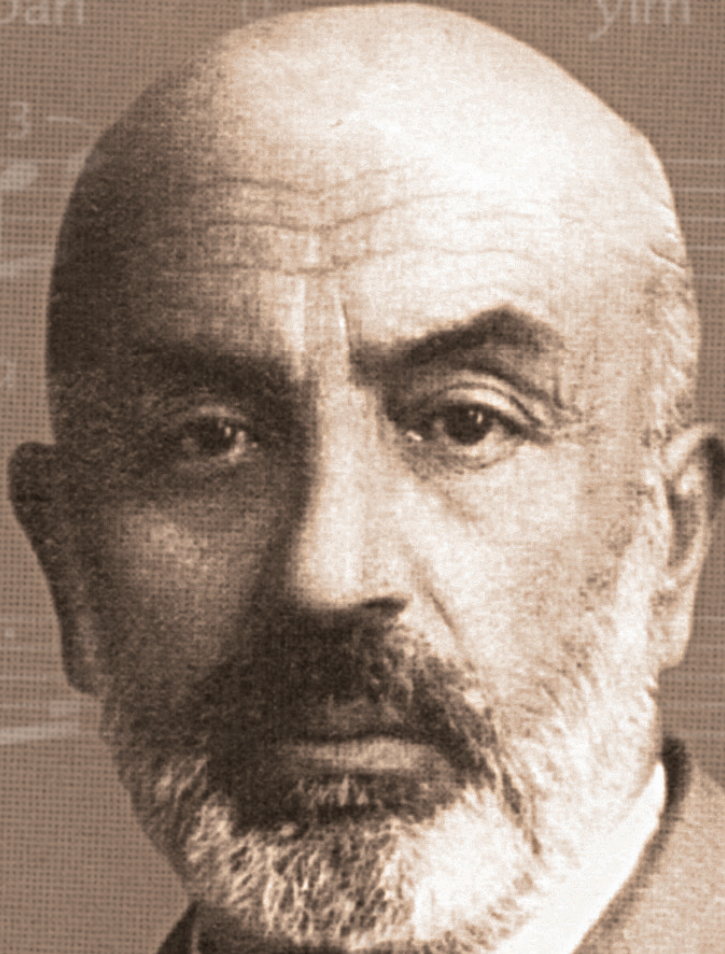

Mehmet Âkif Ersoy

Hayatı, Mûsikî Yönü ve Bestelenmiş Şürleri

Ahmet Hakkı Turabî

Mehmet Âkif Ersoy

*Hayatı, Mûsikî Yönü
ve
Bestelenmiş Şiirleri*

Prof. Dr. Ahmet Hakkı TURABİ

Yayın No:

Editör

Ahmet Hakkı TURABI

Kapak

Zeynep ÇİÇEK

Nota Yazımı ve Mizanpaj

A. Başak HARMANCI

Redaksiyon

Fatma Zehra KARIŞMAN

ISBN

Yayınevi

Dağıtım

Mehmet Âkif, Osmanlı Devleti'nin son döneminde, fen bilimleri ve dini ilimler sahasında iyi yetişmiş bir kişidir. Çok iyi Fransızca bilir, aynı şekilde Arapça ve Farsçaya vakıftır. Bu bilgi ve kültür yönünden donanımlı, sanat kabiliyeti yüksek kişilik, her şeyini ideeline, inancına, imanına adanmıştır.

Hayatının her kesitinde saf ahlâkı benimseyen ve yaşayan Âkif, bulunduğu mevkiin oyuncusu olmak yerine her zaman doğal olmayı seçmiştir. Zaten bu halini;

*"Rahmetle anılmak ebediyet budur ama
Sessiz yaşadım, kim beni nereden bilecek."*

beytiyle gerçek manada bir mümin tevazusuyla dile getirmektedir. İstiklâl Marşı şairi olarak sessiz yaşasa da ebediyyen rahmetle ve minnetle anılacak büyük bir şair, fikir adamı ve oldukça önemli bir şahsiyettir.

Belediyelerin fiziksel şartları iyileştirme hizmeti, elbette bir gereklilik ve bir görevdir. Aynı zamanda sosyal belediyeçilik anlayışı ve buna ek olarak kültürüne sahip çıkma misyonu da bir o kadar vizyonumuzun mühim bir yönüdür. Böyle bir şahsiyetin hayatının ve mûsikî yönünün kaleme alınması, bestelenmiş şiirlerinin nota yayını bizim belediyeçilik anlayışımızın sonucu olarak ortaya çıkmıştır.

Bu kıymetli eserin kazandırılmasında akademik birikimini bizlerden esirgemeyen Prof. Dr. Ahmet Hakkı Turabî ile emeği olan tüm akademisyenlere ve mesai arkadaşlarıma teşekkür ederek siz sevgili halkımızın ilgi ve beğenilerine takdim ediyorum.

İbrahim KARAOSMANOĞLU
Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Başkanı

ÖNSÖZ

Ö yaşılarında pek çok kelimesinin anlamına vâkıf olamasak da çocukluğumuzdan beridir bildiğimiz ve heyecanla okuduğumuz İstiklâl Marşımızın şâiri Mehmet Âkif Ersoy, hep sevdiğimiz ve takdir ettiğimiz örnek bir şahsiyettir. İstiklâl Marşımıza nakış nakış işlediği millî duygular ve vatan sevgisi, Hz. Peygamber (sav)'in "Vatan sevgisi îmandandır" hadîs-i şerifinin Âkif'deki yansımadır.

Hakkında oldukça ciddî araştırmalar yapılan Mehmet Âkif'in ilmi, idrâki ve irfânıyla mayalayıp edebî dehâsıyla yoğurduğu şüirleri, günümüze kadar pek çok bestekâr tarafından bestelenmiştir. Bu beste faaliyeti hâlen devam etmektedir. Zira Âkif'in amacı hiçbir zaman günü kurtarmak olmamış aksine geleceğe ışık tutmak olmuştur. Bundan dolayı onun şüirleri canlıdır ve bestekârlarımıza bugün de ruh vermeye devam etmektedir.

Amacımız her yönden hakkında incelemeler yapılan millî şâirimizin şüirlerine yapılan besteleri tespit ederek notalarını güncellemek, daha estetik ve toplu bir şekilde size sunmaktır. Böylelikle şâirimizin "asrın idrâkine" sunma gayretine biz de sahamız olan mûsikî penceresinden ortak olalım istedik. Çalışmamızda önceliği tabii ki İstiklâl Marşı bestelerine; daha sonra en çok bestelenen eserlerinden başlayarak diğer bestelerine yer verdik. Bestelerin sözlerinin ilk mısırâsına, bestekâra, forma, usûle ve makama göre alfabetik tablolar hazırladık.

Bu hedef doğrultusunda öncelikle bu güzel bestelerinden dolayı tüm bestekârlarımıza, Âkif'in hayatını yazan Yrd. Doç. Dr. Mehmet Öncel'e, mûsikî yönünü kaleme alan pek kıymetli hocam Yrd. Doç. Dr. Nuri Özcan'a, notaları yazan Doç. Dr. Başak Harmancı'ya ve bu eserin basımını üstlenen Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'ne teşekkürü borç bilirim.

Prof. Dr. Ahmet Hakkı Turabî

İÇİNDEKİLER

HAYATI ve MÛSİKÎ YÖNÜ	1
- Hayatı (Mehmet Öncel)	3
- Eserleri	11
- Mûsikî Yönü (Nuri Özcan)	15
- Mûsikî Toplantıları-Mûsikî Fasılları	16
- Tâceddin Dergâhı'nda Mûsikîli Geceler	18
- Mûsikîşinas Dostları	20
- Hilvan'daki Hayatını Renklendiren Mûsikî	26
- Sevdiği Eserler	27
- Âkîf ve Batı Müziği	30
BESTELENMİŞ ŞİİRLERİ (Ahmet Hakkı Turabî-Ayşe Başak Harmancı)	31
- Mehmet Âkîf'in Bestelenmiş Şiirleri	33
1- İstiklâl Marşı (Zeki Üngör)	37
2- İstiklâl Marşı (Ali Rifat Çağatay)	39
3- İstiklâl Marşı (Ali Rifat Çağatay)	42
4- İstiklâl Marşı (Lem'i Atlı)	44
5- İstiklâl Marşı (Kâzım Uzun)	46
6- İstiklâl Marşı (Cinuçen Tanrıkorur)	47
7- İstiklâl Marşı (Ahmet Cemâleddin Cinkılıç)	50
8- İstiklâl Marşı (Ahmet Yektâ Madran)	54
9- İstiklâl Marşı (Ahmet Yektâ Madran)	56
10-İstiklâl Marşı (Mehmet Kemiksiz)	65
11- İstiklâl Marşı (Abdülkadir Töre)	66
12- İstiklâl Marşı (Akın Özkan)	68
13- İstiklâl Marşı (Muallim İsmail Hakkı)	70
14- İstiklâl Marşı (Mustafa Sunar)	71
15- İstiklâl Marşı (Mehmet Zâtî Arca)	72
16- İstiklâl Marşı (İsmail Zührtü)	80
17- İstiklâl Marşı (Mustafa Sunar)	81
18- İstiklâl Marşı (Bestekârı bilinmiyor)	82
19- İstiklâl Marşı (Giriftzen Âsım Bey)	83
20-Acemaşîranîlâhî "Rûhumun senden ilâhî"	84
21- Acem Bayram Niyâzı "Sen ey cihân-ı muvahhid ki"	85
22- Acemaşîran Şarkı "Bütün dünyâyâ küskündüm"	86
23- Acemaşîran ilâhî "Yıllar geçiyor ki yâ Muhammed"	87
24- Acemaşîran Şarkı "Nâr-ı beyzâ mıdır öğle zamanında güneş"	89
25- Acemkürdî ilâhî "Yıllar geçiyor ki yâ Muhammed"	90
26- Acemkürdî Fantezi "Uğurlar ola"	91
27- Bayatî-Araban Şarkı "Virânelerin yaşısı baykuşlara döndüm"	92
28- Büselik ilâhî "On asır evvel yine böyle bir geceydi"	94

29- Hicaz Şarkı "Eyvâh ıssız diyâr-ı dilber"	95
30- Hicaz Şarkı "Toprakta gezen gölgeme"	96
31- Hicaz Şarkı "Virânelerin yaşçısı baykuşlara döndüm"	97
32- Hicaz Şarkı "Yanık bağrında yıllardır kanar"	98
33- Hicaz Şarkı "Yâ Rab bizi kahretme"	99
34- Hicaz Ağıt "Vurulup tertemiz alnundan"	100
35- Hicazkâr Şarkı "Yanık bağrında kanar yıllardır"	101
36- Hisar-Büselik Yürüksemâi "Toprakta gezen gölgeme"	102
37- Hüseyinî Şarkı "Bana hiç bakmayan o gözlerden"	104
38- Hüseyinî Türkü "Beyaz entârisiyle kar gibi kız"	106
39- Hüseyinî ilâhî "Bütün eşya Hudâ'ı zikreden"	107
40- Hüseyinî Şarkı "Ezelden âşinânım ben"	108
41- Hüseyinî Şarkı "Sevk-i âmâk-ı hayâlât"	109
42- Hüseyinî Şarkı "Kasr-ı gülşensin evet lâkin gönüller şen değil"	110
43- Hüseyinî ilâhî "Yâ Rab bizi kahretme"	112
44- Hüzzam Şarkı "Ağlarım ağlatamam"	113
45- Hüzzam ilâhî "Allâh'a dayan sâye sarıl"	114
46- Hüzzam Şarkı "Gurûbu seyredecektik"	115
47- Hüzzam Mersiye "Bu taşındır diyerek"	118
48- Hüzzam Mersiye "Şu boğaz harbî nedir?"	120
49- Hüzzam ilâhî "Yâ ilâhî bize tevfikini gönder"	122
50- Hüzzam-Hicazkâr Şarkı "Sen bu âvizenin altında"	124
51- Hüzzam Mersiye "Şühedâ gövdesi bir baksana"	126
52- Kürdî Fantezi "O nûru gönder ilâhî"	127
53- Kürdî Marş "Bir zamanlar biz de millet hem nasıl milletmişiz"	128
54- Mâhur Marş "Baksana kim boynu bükük ağlayan"	130
55- Mâhur Marş "Balkan'ı bildin mi nedir hemşeri"	131
56- Mâhur Marş "Ben böyle bakıp durmayacaktım"	132
57- Mâhur Şarkı "Bütün dünyâyâ küskündüm"	133
58- Mâhur Marş "Çık da bir seyret bahârın cûş u rengâ rengini"	146
59- Mâhur Marş "Yılmam ölümden yaradan askerim"	147
60- Mâhur Marş "Yurdunu Allâh'a bırak çık yola"	148
61- Muhayyerküirdî ilâhî "Bakma kabristanın ancak"	150
62- Nevâ Marş "Artık ey millet-i merhûme sabâh oldu uyan"	151
63- Nevâ Marş "Ey bülbül-i ter-zebân-ı ırfân"	152
64- Neveser Bayramiye "Âfâkî bütün hande cihân başka cihândır"	153
65- Neveser Şarkı "Ne ırfandır veren ahlâka ulviyyet ne vicdândır"	154
66- Neveser Şarkı "Gökten ecdâd inerek öpse o pâk alnı değer"	156
67- Nihâvend Şarkı "Bütün dünyâyâ küskündüm"	159
68- Nihâvend Marş "Ey aslına iltihâk eden nûr"	163
69- Nihâvend Şarkı "Lâ mekânlarda mısın nerdesin"	164
70- Nihâvend Marş "Yâ Rab ne hatibdir ki makber"	165
71- Nihâvend Marş "Yılmam ölümden yaradan askerim"	166
72- Nihâvend Marş "Yurdunu Allâh'a bırak çık yola"	167

73- Nihâvend Fantezi "Zulmü alkışlayamam"	168
74- Nişâbur Marş "Zulmü alkışlayamam"	171
75- Nişâburek Şarkı "Görünmüyor güneş artık önümde perde cîbâl"	172
76- Rast İlâhî "Allâh'a dayan sâye sarıl"	174
77- Rast Şarkı "Cânân gide rindân dağıla"	175
78- Rast Şarkı "Bir canlı izin varsa şu toprakta"	176
79- Rast Şarkı "Doksan senelik ömre ilâhî"	178
80- Rast Şarkı "Yatarken yerde ilhâdıyle haşr olmuş sefil efkâr"	179
81- Rast Şarkı "Şu serilmiş görünen gölgeme"	180
82- Rast Marş "Yılmam ölümünden yaradan askerim"	182
83- Rast Şarkı "Yılmam ölümünden yaradan askerim"	184
84- Rast Şarkı "Yılmam ölümünden yaradan askerim"	186
85- Rast Şarkı "Yurdunu Allâh'a bırak çık yola"	189
86- Rast Şarkı "Yurdunu Allâh'a bırak çık yola"	190
87- Sabâ İlâhî "Bastığın yerleri toprak diyerek geçme"	192
88- Sabâ İlâhî "Yâ Rab bu uğursuz gecenin yok mu sabâhı"	193
89- Segâh Marş "Ben böyle bakıp kalmayacaktım"	194
90- Segâh Fantezi "Ey bu topraklar için toprağa düşmüş asker"	196
91- Segâh Şarkı "Hepsi göçmüş hanı yoldaşlarının hiçbirisi yok"	198
92- Segâh İlâhî "Gökkubbenin altında yatar al kan içinde"	200
93- Segâh Şarkı "Vurulup tertemiz alnından"	201
94- Segâh Şarkı "Sen bu âvîzenin altında bürünmüş kanına"	202
95- Sûznâk Şarkı "Bütün eşyâ Hudâ'yı zikreden"	204
96- Sûznâk Şarkı "Kendi feryâdımdır ancak ses veren feryâdım"	206
97- Şehnâz Marş "Müslümanlık nerde bizden geçmiş insanlık bile"	207
98- Uşşak Şarkı "Bütün dünyâyâ küskündüm"	208
99- Uşşak İlâhî "Gökkubbenin altında yatar al kan içinde"	210
100- Uşşak İlâhî "Yıllar geçiyor ki yâ Muhammed"	211
101- Uşşak Şarkı "Şeydâ-yı gamım beste-i zencîr-i hevâyım"	212
102- Zâvîl Marş "Zaman geçmez ki yüzbinlerce kalbin"	214
103- Uşşak İlâhî "Yâ Rab bizi kahretme"	216

LİSTELER	217
- Makama Göre Eser Listesi	218
- Güfteye Göre Eser Listesi	220
- Bestekâra Göre Eser Listesi	222
- Forma Göre Eser Listesi	224
- Usûle Göre Eser Listesi	226

KAYNAKÇA	228

میرزا محمد علی
خان

۱۲۸۵